

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Säynäjäkangas, Janne; Kellokumpu, Ville

Title: Biotalous vai kuitupuukapitalismia?

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © 2020 Valtiotieteellinen yhdistys

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Säynäjäkangas, J., & Kellokumpu, V. (2020, 14.10.2020). Biotalous vai kuitupuukapitalismia? .
Politiikasta. <https://politiikasta.fi/biotalous-vai-kuitupuukapitalismia/>

Mikä? Arkisto Juttusarjat Videot Tapahtumat Podcastit Toimitus

Kirjoittajat Kirjoittajaohjeet Poliitikasta kouluissa [+](#) Suomi

BIOTALOUTTA VAI KUITUPUUKAPITALISMIA?

14.10.2020

📅 14.10.2020 👤 POLIITIKASTA LEHTI 📄 ARTIKKELIT, JANNE SÄYNÄJÄKANGAS, VILLE KELLOKUMPU 🗨️ 2

Etienne Girardet / Unsplash

Lukuaika: 7 min.

Metsäpolitiikassa edistetään biotalouden nimissä ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväntöntä metsäteollisuuden muotoa, kuitupuukapitalismia. Metsäbiotalouden pohjana toimii halvan luonnon strategia, joka uhkaa niin metsäekologioita kuin aluetalouksiakin.

Metsistä on Suomessa kiistelty aina, mutta viime vuosina metsiin liittyviä erimielisyyksiä on käsitelty julkisuudessa tavallista näkyvämmiin ja ilmastonmuutoskeskustelun valtavirtaistuttua puhe metsistä on saanut uusia sävyjä. 2010-luvun loppupuolella metsäkeskustelua määrittivät biotalous, hakkuumäärät, metsien monimuotoisuus sekä metsien rooli kiihtyvän ilmastonmuutoksen lievittämisessä.

Eryityisesti vuoden 2019 eduskuntavaalien lomassa hiilinielukeskustelu nousi keskeiseksi teemaksi Kemin Metsä Groupin ja sittemmin peruuntuneen Kuopion Finnulpin biotuoteinvestointien myötä. Pinnalle on nostettu kysymys: [Riittääkö Suomessa puuta?](#)

Metsän tulisi palvella yhtä aikaa niin kasvavan biotalousbuumin aineellisenä perustana, hiilinieluna ilmastonmuutoksen hillinnässä, metsäluonnon biodiversiteetin kehtona kuin erilaisten virkistystarpeiden tyydyttäjänä. On selvää,

Janne Säynäjäkangas

Janne Säynäjäkangas toimii väitöskirjatutkijana Jyväskylän yliopistossa Koneen säätöön apurahalla.

Ville Kellokumpu

Ville Kellokumpu toimii väitöskirjatutkijana Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikössä.

Sela arkistoa

Arviot

demokratia

Euroopan unioni

populismi

Venäjä

Suomi

Retoriikka

Turvallisuuspolitiikka

Yhdysvallat

Tutkimus

Maahanmuutto

Media

Yliopisto

Eurooppa

ilmastonmuutos

Tasa-arvo

Terrorismi

Vaalianalyysit

Ranska

DocPoint

Uusimmat podcastit

"Solidaarisuuksien heikkenemisestä,...

TEPPO ESKELINEN

00:00

00:00

1. "Solidaarisuuksien heikkenemise... 10:00
2. "NBA:n poliittisuus, osa 1, 20.1.2020... 29:41
3. "NBA:n poliittisuus osa 2, 20.1.2020... 34:18
4. "Kuka kelpaa kansanedustajaksi?... 1:01:09

että monet näistä tavoitteista ovat keskenään ristiriitaisia. **Ennätyksellisten hakkuumäärien** lomassa metsien käyttötarpeet onkin pikkuhiljaa venytetty ääri rajoilleen.

On selvää, että monet metsäpolitiikan tavoitteet ovat keskenään ristiriitaisia.

Julkinen keskustelu metsistä ja biotaloudesta on saanut myös **alueellisia piirteitä**. Biotalous ja metsäteollisuuden tehdasinvestoinnit on usein esitetty kuihtuvan maaseudun pelastuksena.

Väitämme, että vallalla oleva metsäteollisuuden biotalousstrategia on yrityksen edistää ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväntöntä metsäteollisuuden muotoa, jota kutsumme kuitupuukapitalismiksi. Sen tarkoituksena on turvata erityisesti halvan kuitupuun saatavuus suomalaisen selluteollisuuden tarpeisiin. Poliittinen oikeutus tälle strategialle on pyritty muotoilemaan kaupungistumiskehityksen ja kärjistyvän aluepolitiikan lomassa, asemoimalla biotalous erityisesti maaseudun eduksi.

Pyrimme arvioimaan tämän poliittisen oikeutuksen pitävyyttä tarkastelemalla kuitupuukapitalismin aineellisia, ekologisia ja taloudellisia ehtoja. **Jalostusasteen laskeminen** sekä hakkuumäärien samanaikainen lisääminen ovat toimineet pohjana metsäbiotalouden halvan luonnon strategialle, jonka avulla metsäteollisuus on ylläpitänyt kannattavuuslukuja. Strategia on uhkaavasti heikentämässä metsien elonkirjoa ja samalla biotalouden maaseutua elävöittävät vaikutukset ovat jääneet kehittymättä.

Fossiilitalous ja halpa luonto

Ihmisinä muokkaamme luonnon tarjoamista raaka-aineista erilaisten teknologioiden ja tuotantoprosessien avulla tavaroita, joita käytämme ja kulutamme elämän uusintamisessa. Erityistä juuri kapitalistiselle tuotantotavalle on kuitenkin se, että taloudellista toimintaa määrittää halvan energian ja raaka-aineiden hyödyntäminen talouskasvun pohjana.

Ympäristöhistorioitsija **Jason W. Moore** on esittänyt, että kapitalismin historiallinen menestys on perustunut "halvan luonnon" (*cheap nature*) kiihtyvälle hyödyntämiselle. Nykyisen ilmastokriisinkin aineellisena perustana on toiminut halvan luonnon hyväksikäyttö erityisesti fossiilisten polttoaineiden tarjoaman halvan energian muodossa.

Myös suomalaisen metsäteollisuuden suuri murros 1900-luvun aikana liittyi fossiilitalouden saapumiseen ja työvoimaintensiivisen teollisuudenalan muuntautumiseen energia- ja teknologiaintensiiviseksi. Tukkijätkien ja ajomiesten joukko muuntautui metsäkoneeksi, höyrysaha sellukattilaksi ja suo talousmetsäksi. Halvalla energialla voitiin korvata työvoimaa, madaltaa työvoimakustannuksia ja tehostaa puuntuotantoa. Samalla kasvavan puuntarpeen myötä siirryttiin **harsintahakkuista avohakkuisiin** 1940-luvulta lähtien.

Erityistä juuri kapitalistiselle tuotantotavalle on, että taloudellista toimintaa määrittää halvan energian ja raaka-aineiden hyödyntäminen talouskasvun pohjana.

Sen lisäksi, että kuitupuukapitalismi on osa laajempaa fossiilikapitalistista maailmantaloutta, voidaan kuitupuun ja kuitupuukapitalismin väliselle suhteelle

Kaikki julkaistut podcastimme löytyvät [omalta sivultaan](#).

löytää vertailukohtia fossiilisten polttoaineiden ja fossiilikapitalismin välisestä suhteesta. Kummassakin tapauksessa tietynlainen tuotantotapa perustuu tiettyyn resurssiin.

Samalla kumpakaan, fossiilisia polttoaineita tai kuitupuuta ei esiinny sellaisenaan luonnossa. Poliittisen ekologian tutkija **Andreas Malm** on todennut, että ”yksikään hiilenpala tai öljytippa ei ole vielä tähän mennessä muuttanut itseään polttoaineeksi”.

Samaten voidaan lisätä, että yksikään koivu, kuusi tai mänty ei ole vielä tähän mennessä muuttanut itseään kuitupuuksi. Suomen metsien muuttaminen kuitupuuksi on ollut tietyn tyyppisen metsänkäytön ja metsäteollisuuden historiallinen tulos. Kuitupuuksi kelpaavia puita toki löytyy sellaisenaan metsistä ilman ihmisen myötävaikutustakin, mutta kuitupuukapitalismi on mahdollista ainoastaan, mikäli halpaa kuitupuuta on riittävästi saatavilla.

Metsäteollisuuden ja fossiilitalouden historiallinen kohtaaminen synnytti suomalaisen metsään kuitupuukapitalismin.

Kuitupuukapitalismi, sen enempää kuin fossiilikapitalismikaan, ei ole vain tiettyjen resurssien mahdollistama talouden muoto tai tietyn talouden muodon tapa käyttää resursseja, vaan kuitupuun ja kapitalismin muodostama jakamaton kokonaisuus.

Metsäteollisuuden ja fossiilitalouden historiallinen kohtaaminen synnytti suomalaisen metsään kuitupuukapitalismin. Kapitalismin muodon, jonka keskeisenä halpana raaka-aineena ja elinehtona toimii sellunkeiton tarpeisiin sopiva ja nopeasti hyödynnettäväksi kasvava puuaines, ja joka muokkaa metsiä tämän raaka-aineen lähteiksi.

Kuitupuun selluteollisuuden halpana raaka-aineena

Kuitupuuta on vaikea määritellä, sillä kuitupuun on puuta, josta tehdään sellua tai mekaanista massaa kuiduttamalla, eli irrottamalla sen kuidut toisistaan. Tähän tarkoitukseen kelpaa hyvin monenlainen puumateriaali. Käytännössä puutavara määrittyy kuitupuuksi, jos se kelpaa kuiduttamiseen, mutta ei kelpaa tukkipuiksi eli ei täytyä tukkipuun mita- tai laatuvaatimuksia. Kuitupuuta onkin ominaisuuksiensa vuoksi pitkään pidetty metsäteollisuuden ylijäämä- tai sivutuotteena, mutta selluteollisuuden historiallinen kehitys on tehnyt siitä yhä keskeisemmän raaka-aineen.

Sotien jälkeen suomalainen metsämaisema on muuttunut radikaalisti. **Avohakkuista on tullut vallitseva puunkorjuun menetelmä** ja suurin osa metsistä on muutettu tasaikäisrakenteisiksi viljelmiksi. **Samalla yli puolet soista on ojitettu.** Tätä ympäristönmullistusta voidaan osaltaan selittää pyrkimyksellä varmistaa halvan kuitupuun tarjonta, jota ilman kuitupuukapitalismi ei voisi toimia.

Avohakkuiden ja kuitupuukapitalismin kiinteää suhdetta voidaan havainnollistaa vertaamalla jaksollista kasvatusta poimintahakkuihin perustuvaan jatkuvapuiteiseen kasvatukseen. Eri-ikäisrakenteisessa metsässä, jossa harjoitetaan poimintahakkuita, kannattaa kaataa lähinnä suurimpia puita, jotka voidaan myydä tukkipuina **noin kolme kertaa kuitupuuta korkeampaan hintaan.**

Avohakkuihin perustuvassa tasaikäisrakenteisessa metsässä harjoitetaan sen sijaan pienimpiin puihin kohdistuvia harvennushakkuita, kunnes metsä 60–80

vuotta istutuksesta avohakataan. Harvennukset tuottavat lähinnä kuitupuuta, jota saadaan tukkipuiden lisäksi päätehakkuunkin yhteydessä. Ei siis ihme, että jaksollinen kasvatus **tuottaa enemmän kuitupuuta kuin jatkuva kasvatus**.

Tasaikäisrakenteisen metsän kasvatus alkaa useimmiten alkuperäisen metsän avohakkuusta. Vanhojen metsien avohakkuut ovat lyhytnäköisen voitontavoittelun kannalta houkuttelevia, sillä siten saadaan suuri määrä arvokasta tukkipuuta. Vanhoja metsiä pidetään usein hidastuneen kasvunsa vuoksi huonosti tuottavina, mutta hidas kasvu tarkoittaa myös laadukkaampaa ja siten arvokkaampaa sahatavaraa, jollaista vanhan metsän hakkuun yhteydessä saadaan kerralla suuri määrä.

Koska vanhojen metsien kehittyminen kestää vuosisatoja, ovat vanhat metsät käytännöllisesti katsoen lähempänä uusiutumattomia kuin uusiutuvia luonnonvaroja.

Jason W. Moore korostaa, että kapitalismia määritellyt halvan luonnon strategia on aina nojannut uusiutumattomien tai hitaasti uusiutuvien resurssien hyödyntämisestä syntyviin kertaluontoisin voittoihin (*windfall profits*). Huonon tuottavuuden sijaan vanhojen metsien hakkuiden todellinen kimmoke on sukupolvien ajan kasautuneen raaka-ainepotin ulosmittaaminen.

Kapitalismia määritellyt halvan luonnon strategia on aina nojannut uusiutumattomien tai hitaasti uusiutuvien resurssien hyödyntämisestä syntyviin kertaluontoisin voittoihin.

Metsänhoidon emeritusprofessori **Erkki Lähde huomauttaakin**, että avohakkuut on kannattavuuslaskelmissa saatu näyttämään kannattavilta, koska alkuperäisen luonnollisesti syntyneen ja uudistuneen metsän hakkaamisesta saadut tuotot lasketaan kannattavuuslaskelmiin mukaan.

Julkisessa keskustelussa metsät pelkistetään usein pelkästä puutavaran määrästä kertoviksi luvuiksi, jolloin esimerkiksi taimikot ja ikimetsät tulevat esitettyiksi samana **yhteismitallisena** puumassana. Etenkin metsäteollisuus korostaa viestinnässään, että **“Suomen metsien puumäärä kasvaa koko ajan”**. Pelkän tarkemmin määrittelemättömän puumassan puhtaasta paljoudesta on kuitenkin suoraa hyötyä vain kuitupuukapitalismille. Muiden intressien kannalta ratkaisevaa on, millaista puusto ja metsäluonto on ja mitä hyötyjä ja haittoja hakkuista koituu.

“Enemmän kaikkea” biotaloudesta

Ympäristökysymysten valtavirtaistuessa selluteollisuuttakin on yritetty brändätä uudelleen vihreältä kalskahtavaksi biotaloudeksi. **Biotalousstrategiaa tutkineiden Markus Krögerin ja Kaisa Raition mukaan** metsien talouskäytön ja muiden arvojen välistä ristiriitaa pyritään hälventämään luomalla mielikuvaa, että metsistä on mahdollista saada yhtä aikaa ”enemmän kaikkea”: enemmän kuitupuuta, enemmän hiilensidontaa, enemmän virkistystä ja enemmän luontoarvoja.

Pikemminkin halvan kuitupuun tuotantoon keskittyvä metsätalous tuottaa ”vähemmän kaikkea” – paitsi halpaa kuitupuuta. Ilmastonmuutoksen torjuntaa kuitupuukapitalismi nakertaa joka ikisessä mutkassa ja käännteessä alkaen alkuperäisen metsän hakkuusta energiantensiivisen tuotantoprosessin kautta lyhytikäisiin lopputuotteisiin.

Samalla hakatusta metsästä saatu **taloudellinen arvonlisäys per motti on puolittunut 2000-luvun huipusta** paperin kysynnän sakkauttamisen myötä.

Biotalousbrändäyksessä luodaan mielikuvaa, että vuotuisen kuitupuun kasvun maksimointi tarkoittaa myös hiilinielujen maksimointia. Koska nuoret metsät kasvavat nopeasti, saadaan vuotuinen kasvu maksimoitua minimoimalla vanhojen metsien määrä. Pelkkä hiilensidonta ei kuitenkaan kerro mitään nettohiilinielusta, joihin on laskettava mukaan myös hiilen poistuma.

Halvan kuitupuun tuotantoon keskittyvä metsätalous tuottaa ”vähemmän kaikkea” – paitsi halpaa kuitupuuta.

Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta oleellisinta on se, kasvavatko vai pienenevätkö hiilivarastot. Kun metsä avohakataan, metsän hiilivarasto pienenee. Koska metsän puuston ja maaperän hiilivarasto voi kasvaa **jopa vuosisatojen ajan**, ei nopeimminkaan kasvava uusi metsä korvaa vanhan metsän hakkuussa menetettyä hiilivarastoa hyvin pitkään aikaan. Kuvaavaa on, että **hallituksen asettamaan hiilineutraaliustavoitteeseen** vuonna 2035 on 15 vuotta aikaa, kun taas metsä voi toimia avohakkuun jälkeen **hiilinielun sijaan hiilen lähteenä jopa 20 vuotta**.

Vaikka metsästä korjattu puu pienentääkin metsän hiilivarastoa, kokonaisnettopäästöt eivät automaattisesti kasva samassa suhteessa, sillä korjattuun puuhun sitoutunut hiili pysyy varastoituneena, kunnes puu poltetaan tai siitä valmistetut tuotteet maatuvat. Selluteollisuus kuitenkin käyttää **suurimman osan käyttämästään puusta energiantuotantoon** ja lisäksi osa sen lopputuotteista on lyhytikäisiä, jolloin selluteollisuuden tarpeisiin korjattuun puuhun sitoutuneesta hiilestä suurin osa vapautuu ilmakehään pian korjaamisen jälkeen.

Kuitupuukapitalismin ilmastovaikutukset eivät rajoitu metsien hiilivirtoihin. **Selluteollisuus kuluttaa noin 20% kaikesta Suomessa käytetystä energiasta**, johtuen pitkälti tuotantoprosessin energiantensiivisistä luonteista. Vaikka selluteollisuus käyttää suurimman osan käyttämästään puusta energiaksi, **tuottaa se silti vain puolet käyttämästään sähköstä**.

Kuitupuukapitalismia on yritetty pelastaa ja viherpestä visioimalla **uusista korkean jalostusasteen tuotteista**, joilla voidaan korvata muovia ja muita uusiutumattomia materiaaleja, mutta vaikka osa tällaisista tuotteista toimittaisikin hiilivaraston virkaa vessapaperia kauemmin, ei jalostusasteen nostaminen kuitenkaan korvaa kuidutukseen kuluvaan valtavaan energiapanosta.

Jalostusasteen nostaminen ei korvaa kuidutukseen kuluvaan valtavaan energiapanosta.

Ilmastovaikutukset ovat vain yksi kuitupuukapitalismin ympäristöön jättämistä jäljistä. Kuitupuukapitalismin intressien turvaamiseksi toteutetun metsäluonnon mullistuksen vaikutuksia ja mittakaavaa kuvaa, että vuonna 2019 julkaistun **Suomen lajien viidennen uhanalaisuusarvioinnin** mukaan pitkälti metsien talouskäytöstä johtuvat metsäelinympäristöjen muutokset ovat merkittävien Suomen lajien uhanalaisuuden syy.

Metsäluonnon voimaperäinen muokkaaminen on kasvattanut kuitupuun tuotantoa, mutta samalla heikentänyt paitsi metsäluonnon, soiden, **vesistöjen** ja muun ympäristön tilaa, **metsien ekosysteemipalveluita**, sekä monien raaka-aineiden, kuten **mustikan saatavuutta**. Eniten ympäristön tilan heikkenemisestä kärsivät paikalliset ihmiset ja elinkeinot. Ekosysteemien muokkaamisesta yhden

teollisuuden haaran hyväksi pitäisi siirtyä talousmetsien monitoiminnallisuuden turvaamiseen. Jatkuvan kasvatuksen lisääminen talousmetsissä olisi eräs **kustannustehokas** osa tätä keinovalikoimaa.

Maaseudun etu ja ekologinen jälleenrakennus

Edeltävän tarkastelun jälkeen voimme nostaa esille kysymyksen siitä, millä tavalla nykymuotoinen biotalous palvelee maaseudun etua. **Tutkijat** ovat varoittaneet pitkin 2010-luvun sen ekologisista ja ilmastollisista haittavaikutuksista. Tämän lisäksi biotalous yksipuolistaa niin metsänkäytön muita tapoja kuin myös maaseudun taloudellisia rakenteita.

Tuovatko biotuotetehtaiden investoinnit kipeästi kaivattuja työpaikkoja maaseudulle sekä Kemin ja Kuopion kaltaisille pienemmille kaupunkialueille? Ainakin **Moriz Albrechtin** ja **Jarmo Kortelaisen** **tutkimus Metsä Groupin Äänekosken tehdasinvestoinnista** kertoo, että toivottua työpaikkojen kasvua ei saavutettu.

Mikäli nykyisten kaupungistumis- ja tiivistymiskehitysten lomassa maaseutu halutaan pitää elinvoimaisena, tulisikin huomio kiinnittää ekologisen jälleenrakennuksen projektiin erityisesti alueellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Projektin yhtenä kärkenä tulisi toimia maaseudulle tärkeiden elinkeinojen kehittäminen ekologisesti kestäväan ja taloudellisesti monipuolisempaan suuntaan.

Kuitupuukapitalismi palvelee vain tiettyä metsäteollisuuden osaa, ei maaseudun yhteistä etua tai edes koko metsäteollisuuden etua. Tästä syystä on myös nimenomaan sellupääoman edun mukaista, että mediassa ja julkisessa keskustelussa metsien käyttö esitetään neutraalin “metsätalouden” toiminnaksi, jonka intressien varmistaminen on Suomen ja erityisesti syrjäseutujen elinehto.

Kuitupuukapitalismin ja maaseudun edun välille on piirretty ansaitsematon yhtäläisyysmerkki.

Todellisuudessa alueiden elinehdoksi muotoutuu nykymuotoisen metsäteollisuuden ekologisen repeämän korjaaminen, joka tällä hetkellä nakertaa metsään nojaavan taloudellisen toiminnan aineellista perustaa. Kuitupuukapitalismin ja maaseudun edun välille on piirretty ansaitsematon yhtäläisyysmerkki.

Maaseudusta ollaan tekemässä biotalous- ja kaivosboomien myötä kansallinen resurssiperiferia ja pääoman temmellyskenttä. Lyhytnäköisen voitontavoittelun perässä tullaan samalla tuhonneeksi alueiden pitkän aikavälin menestymämahdollisuudet. Aluepolitiikan pitkän linjan tulisikin estää alueiden lukkiutumista ekologisesti ja taloudellisesti haitallisiin rakenteisiin ja edistää maaseudulle tärkeiden elinkeinojen muuntautumiskykyä.

Janne Säynäjäkangas toimii väitöskirjatutkijana Jyväskylän yliopistossa Koneen säätöön apurahalla.

Ville Kellokumpu toimii väitöskirjatutkijana Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikössä.

Jaa tämä:

Lue myös nämä:

"Tervetuloa Satumaa-Suomeen!"

21.10.2020

Poliitikasta taidetta: Onko Trumpin ja Bidenin välisessä kamppailussa aihetta nauruun?

16.10.2020

Antigender-liike, kristillisuus ja oikeistopopulismi: sukupuolen politiikkaa

19.10.2020

2 kommenttia

Sampo Manninen

17.10.2020 - 11:30

Vastaa

Kiitos erinomaisesta artikkelista!

Kari Ranta

17.10.2020 - 20:50

Vastaa

Kirjoituksessa on kummallinen passiivi ote. Esim.

“Metsäteollisuuden ja fossiilitalouden historiallinen kohtaaminen synnytti suomalaisen metsään kuitupuukapitalismin.” Toisekseen talouskasvun nostaminen vaatii hyötöenergian nostamista eli myös osaamista eli pelkkä energian vapauttaminen ei oikeastaan merkitse mitään talouskasvua. Kolmanneksi sanoisin, että paperin tekeminen on paljon energiantensiivisempää kuin sellun keitto. (esim. Kaipolan kuumahierre)

Jätä kommentti

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista.

Kommentti

Nimi *

Sähköposti *

Verkkosivu

Tallenna nimeni, sähköpostiosoitteeni ja verkkosivusto tällä selaimella.

Ilmoita sähköpostilla tulevista kommentteista.

Ilmoita sähköpostilla uusista postauksista.

Lähetä kommentti

Seuraa meitä Facebookissa

Seuraa meitä

Seuraa meitä Twitterissä

Twiitit käyttäjältä @Poliitikasta_fi

Poliitikasta
@Poliitikasta_fi

Suomesta kertovissa tietopaketeissa maahanmuuttajat kutsutaan mukaan työmarkkinoille, mutta ei yhteiskuntaan tai suomalaiseen kulttuuriin laajemmin. Olisiko suomalaisille tarpeen tietopaketti siitä, miten kotoutumisessa voidaan tukea? [@ernabodstrom poliitikasta.fi/tervetuloo-sat...](#)

”Tervetuloa Satumaa-Suom...
Kotoutuminen on vuorovaikut...
poliitikasta.fi

[Upota](#)[Näytä Twitterissä](#)

Meistä

- [Etusivu](#)
- [Mikä?](#)
- [Arkisto](#)
- [Videot](#)
- [Tapahtumat](#)
- [Podcastit](#)
- [Toimitus](#)
- [Kirjoittajat](#)
- [Poliitikasta kouluissa](#)
- [Terms & Privacy Policy](#)

Onko sinulla kysyttävää?

[Ota yhteyttä](#)

@ Poliitikasta.fi ISSN 2323-7090